

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Sekretarz Stanu
Ryszard Bartosik

Warszawa, 27 września 2023 r.
znak sprawy: DBD.pp.071.182.2023
Telefon: +48 222 500 118
E-mail: kancelaria@minrol.gov.pl

Pan
Witold Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych

**Dotyczy: wnioski wojewódzkich izb rolniczych do systemu szacowania szkód
spowodowanych suszą i działania aplikacji suszowej.**

Szanowny Panie Prezesie,

W związku z pismem znak KRIR/JM/930/2023 w sprawie wniosków wojewódzkich izb rolniczych do systemu szacowania szkód spowodowanych suszą i działania aplikacji suszowej, uprzejmie informuję, co następuje.

Ad. Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza i Pomorska Izba Rolnicza

Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa PIB prowadzi monitoring suszy rolniczej (nie suszy glebowej) powstałej w wyniku obniżenia wartości klimatycznego bilansu wodnego obliczonego dla 4 kategorii glebowych na użytkach ornych. Instytut nie może objąć monitoringiem użytków zielonych ze względu na ich specyficzną formę użytkowania. Obecnie działający System Monitoringu Suszy Rolniczej (SMSR) opracowano w celu monitorowania stanu suszy rolniczej na gruntach ornych i uprawach trwałych. Te grupy upraw rolniczych zakładane są na obszarach z opadowo-retencyjnym typem gospodarki wodnej, gdzie o wystąpieniu suszy rolniczej w głównej mierze decyduje nasilenie i długotrwałość deficytu opadów względem ewapotranspiracji oraz pojemność retencyjna gleb, która pozwala na wykorzystanie w okresie wzrostu roślin zapasów wody zgromadzonych w okresie przewagi opadów

nad ewapotranspiracją. Czynniki te uwzględniono w SMSR poprzez monitoring warunków pogodowych i ich zestawienie z lokalnymi warunkami glebowymi rozpoznanymi na cyfrowej mapie glebowo-rolniczej w skali 1:25000.

Susze na trwałych użytkach zielonych (TUZ) są zjawiskiem bardziej złożonym niż susze na gruntach ornych i uprawach trwałych, ponieważ powszechny jest tam typ gospodarki wodnej opadowo-gruntowy, gdzie o wystąpieniu suszy decydują zarówno lokalne warunki atmosferyczne jak i poziom wody gruntowej (na TUZ znacznie płytszy niż na gruntach ornych), determinowany poziomem wody w pobliskim cieku wodnym. Ponieważ poziom wody w ciekach wodnych posiada dynamikę związaną nie tylko z lokalnymi warunkami klimatycznymi, ale również z warunkami, jakie panowały w zlewni często na obszarach znacznie oddalonych (np. wysokie opady lub roztopy w górach) konieczne jest jego modelowanie hydrologiczne. SMSR w obecnym kształcie nie pozwala zatem na monitorowanie podstawowego czynnika, który decyduje o wystąpieniu suszy na TUZ, jakim jest poziom wody gruntowej i dlatego na dzień dzisiejszy nie ma sposobu na szybkie i proste włączenie TUZ do raportowania suszy w SMSR.

Wprowadzenie zmian w wartościach KBW do monitorowania roślin strączkowych zaczynając od 2 raportu (od 1 kwietnia do 31 maja) do 11 raportu (od 11 lipca do 31 sierpnia) wymaga przeprowadzenia wieloetapowej analizy pod kątem strat plonu wynikającego z występowania niekorzystnych warunków pogodowych.

IUNG-PIB w Systemie Monitoringu Suszy Rolniczej określa tylko i wyłącznie straty w plonach wynikające z niedoboru wody. Instytut zdecydowanie rozróżnia przyczyny i skutki wielorakich niekorzystnych warunków pogodowych na stan upraw. Susza jest tylko jednym z elementów powodujących obniżenie plonów. Instytut zwraca uwagę, że inne niekorzystne warunki pogodowe, jak również nie stosowanie w odpowiednim czasie zabiegów agrotechnicznych, również istotnie wpływają na obniżkę plonów roślin uprawnych.

W Systemie Monitoringu Suszy Rolniczej wykazany jest tylko i wyłącznie wpływ niedoboru wody na plonowanie roślin wyznaczony przy pomocy wskaźnika klimatycznego bilansu wodnego (KBW). Zadaniem Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej w Polsce jest wskazanie obszarów, na których wystąpiły straty

spowodowane suszą w uprawach uwzględnionych w ustawie z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2019 r. poz. 477).

Na plon roślin uprawnych wpływa bardzo wiele czynników, jak m.in. stosowanie odpowiedniej agrotechniki:

- termin siewu,
- gęstość siewu,
- głębokość siewu,
- dawka i termin nawożenia,
- odczyn gleby,
- skład chemiczny nawozów,
- stosowanie środków ochrony roślin przed szkodnikami,
- regulacja zachwaszczenia,
- ochrona przed chorobami,
- płodozmian,
- uprawa roli,
- właściwie przeprowadzony zbiór,
- zbiór wykonany w odpowiednim terminie.

Ważną rolę odgrywa też właściwy dobór odmiany, dostosowany do stanowiska obszaru. W analizach zagrożenia suszą nie uwzględnia się czynników agronomicznych, które istotnie różnicują straty w plonach w poszczególnych gospodarstwach. Inne elementy pogodowe np. przymrozki, złe przezimowanie roślin są również czynnikami znacząco wpływającymi na wielkość plonu, także i one nie są brane pod uwagę. Wszystkie w/w czynniki plonotwórcze w określeniu strat plonów przez suszę są pomijane, choć znacząco wpływają na wielkość plonu.

Poniżej przedstawiono czynniki plonotwórcze i ich wpływ na obniżenie plonu roślin uprawnych na przykładzie dotyczącym produkcji rzepaku ozimego (Farmer.pl, 21.07.2015 r):

- dobór właściwej odmiany do stanowiska wpływa w 15-20%,
- stosowanie nawożenia (dawka, termin) wpływa w 25-50%,

- termin i gęstość siewu wpływa w 10-20%,
- zmianowanie wpływa w 5-10%,
- system uprawy roli wpływa w 5-10%,
- ochrona przed szkodnikami wpływa w 10-35%,
- regulacja zachwaszczenia wpływa w 10-25%,
- ochrona przed chorobami wpływa w 5-10%,
- zbiór wpływa w 5-10%.

Rozgraniczenie wpływu poszczególnych czynników plonotwórczych w warunkach polowych jest bardzo trudne, natomiast na podstawie wieloletnich danych o plonach uzyskanych w różnych warunkach klimatycznych i glebowych, danych pozyskanych z różnych źródeł, można za pomocą wykorzystywanych metod statystyczno-empirycznych określić wpływ tylko deficytu wody na plon roślin uprawnych. Niedobory wody zawsze powodują obniżkę plonu, ale dopiero obniżka plonu przynajmniej o 20% w stosunku do plonów uzyskanych w średnich wieloletnich warunkach pogodowych stanowi podstawę do wyznaczania obszarów z obniżką plonu z powodu suszy rolniczej.

Komisja Europejska w piśmie z dnia 18 sierpnia 2023 r. przedstawiła stanowisko zgodnie z którym dla celów określenia wystąpienia niekorzystnego zjawiska atmosferycznego porównywalnego do klęski żywiołowej, o którym mowa w art.2 pkt 2 rozporządzenia Komisji (UE) nr 2022/2472 z dnia 14 grudnia 2022 r. uznającego niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, przy określaniu średniej produkcji można zastosować rozróżnienie na sektor upraw i zwierząt.

Uwzględniając powyższe stanowisko rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2023 r zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z dnia 24 sierpnia 2023 r., wprowadzono przepisy zgodnie z którymi pomoc dla producentów rolnych poszkodowanych w wyniku tegorocznych niekorzystnych zjawisk atmosferycznych może być udzielna producentom rolnym, w których gospodarstwach wystąpią szkody w wysokości powyżej 30% średniej rocznej produkcji roślinnej.

Wysokość pomocy będzie ustalana jako iloczyn powierzchni uprawy, na której powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2023 r. suszy, gradu, deszczu nawalnego, ujemnych skutków przezimowania, przymrozków wiosennych, powodzi, huraganu, pioruna, obsunięcia się ziemi lub lawiny, oraz stawki pomocy.

Termin składania wniosków o pomoc oraz wysokość stawki pomocy, minister właściwy do spraw rolnictwa ogłosi w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej obsługującego go urzędu, z tym że wysokość tej stawki ogłosi najpóźniej 7 dni przed rozpoczęciem terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.

Aktualnie Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi ogłosił nabór wniosków o pomoc z tytułu strat spowodowanych w 2023 r. przez huragan, grad lub przymrozki wiosenne w owocujących uprawach drzew owocowych oraz owocujących uprawach krzewów owocowych i truskawek.

Ad. Podlaska Izba Rolnicza

Przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2023 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz. 1350), stanowią podstawę prawną do szacowania szkód powstałych w wyniku suszy.

Zgodnie z powyższymi przepisami warunkiem uzyskania przez producenta rolnego protokołu lub kalkulacji oszacowania szkód powstałych w wyniku suszy, które są niezbędne przy ubieganiu się o pomoc jest złożenie przez tego producenta rolnego wniosku za pośrednictwem publicznej aplikacji „Zgłoś szkodę rolniczą”, która generuje protokół lub kalkulację z oszacowania szkód.

Jednocześnie powyższe przepisy umożliwiają dodatkowo (nie jest to obligatoryjne) producentowi rolnemu zgłoszenie wystąpienia szkód w terminie umożliwiającym ich oszacowanie przez komisję powołaną przez wojewodę, nie później niż do dnia 15 września roku wystąpienia szkody.

Komisja oszacowuje szkody spowodowane przez suszę i sporządza raport niezależnie od wprowadzonego wniosku przez producenta rolnego o oszacowanie szkód za pośrednictwem publicznej aplikacji.

Zgodnie z ww. przepisami rozporządzenia, wniosek o oszacowanie szkód zawiera m.in. informacje o liczbie zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie rolnym, a w przypadku gdy dany gatunek zwierząt jest objęty przepisami ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt - zgodnej z liczbą zwierząt zgłoszonych do komputerowej bazy danych prowadzonej na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Producent rolny ma prawo do kilkukrotnego uzupełniania strat w poszczególnych uprawach w miarę ich obejmowania suszą wskazywaną przez System Monitoringu Suszy Rolniczej kolejnych upraw rolnych - do czasu potwierdzenia ostatniego zgłoszenia poprzez podpisanie wniosku o oszacowanie strat.

A zatem producent rolny podaje we wniosku liczbę zwierząt w gospodarstwie na dzień podpisania wniosku o oszacowanie strat Profilem Zaufanym.

Przedstawiając powyższe informuję, że rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2023 r zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z dnia 24 sierpnia 2023 r., wprowadzono przepisy zgodnie z którymi pomoc dla producentów rolnych poszkodowanych w wyniku tegorocznych niekorzystnych zjawisk atmosferycznych będzie udzielna producentom rolnym, w których gospodarstwach wystąpią szkody w wysokości powyżej 30% średniej rocznej produkcji roślinnej.

Z wyrazami szacunku

Ryszard Bartosik

/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz. 187, z późn. zm.).